NATIONAL SENIOR CERTIFICATE EXAMINATION
NOVEMBER 2023

MODERN GREEK SECOND ADDITIONAL LANGUAGE: PAPER I

Time: 2 hours 100 marks

PLEASE READ THE FOLLOWING INSTRUCTIONS CAREFULLY

1. This question paper consists of 14 pages. Please check that your question paper is complete.
2. Read the questions carefully.
3. Answer ALL questions in the Answer Book.
4. Number your answers exactly as the questions are numbered.
5. Start each section on a new page.
6. It is in your own interest to write legibly and to present your work neatly.

IEB Copyright © 2023

ΤΜΗΜΑ 1 ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

ΕΡΩΤΗΣΗ 1 Να διαβάσεις προσεκτικά το παρακάτω κείμενο και να ολοκληρώσεις τις δραστηριότητες που ακολουθούν:

Κέιπ Τάουν, ένα ταξίδι φετίχ!

Σύμφωνα με τους New York Times είναι ο Νο 1 ταξιδιωτικός προορισμός παγκοσμίως τον οποίο πρέπει να επισκεφθείς. Και όχι άδικα. Το Κέιπ Τάουν είναι μια πανέμορφη πόλη, χτισμένη πάνω στη θάλασσα, με εντυπωσιακή φύση και με πολύ ενδιαφέρουσα ιστορία. Επίσης φημίζεται για την καταπληκτική κουζίνα του (ψάρια, ψητά κρεατικά, λαχταριστά φρούτα και λαχανικά), για το κρασί του (οι αμπελώνες στη γύρω περιοχή είναι περίφημοι και οι τιμές πολύ λογικές) και για τη διασκέδαση πρωί, μεσημέρι, βράδυ.

Ας πούμε όμως λίγα λόγια για το μοναδικό αυτό ακρωτήρι της Νοτιοανατολικής Αφρικής. Κατ' αρχάς είναι η πρώτη πόλη που καταλήφθηκε από αποίκους κάτω από τη Σαχάρα. Ιδρύθηκε από τους Ολλανδούς το 1652 ως σταθμός ανεφοδιασμού για τα πλοία τους που μετέβαιναν στην Ανατολική Αφρική, τις Ινδίες και την Άπω Ανατολή. Ο πρώτος Ευρωπαίος που πάτησε το πόδι του εκεί, ο Ολλανδός Γιαν βαν Ρίμπεκ, ήταν υπάλληλος της Εταιρείας των Ηνωμένων Ανατολικών Ινδιών και με την ίδρυση της πόλης έγινε και ο κυβερνήτης της. Η ανέγερση των πρώτων κτιρίων (πολλά από τα οποία υπάρχουν ακόμη) υπήρξε δύσκολη υπόθεση, διότι δεν υπήρχαν εργατικά χέρια. Η περιοχή ήταν ακατοίκητη. Έτσι μεταφέρθηκαν σκλάβοι από την Ινδονησία και τη Μαδαγασκάρη.

Το Κέιπ Τάουν πέρα από την εκπληκτική χλωρίδα και πανίδα φημίζεται και για δύο μοναδικά γεωγραφικά χαρακτηριστικά: το Τραπεζοειδές Όρος που δεσπόζει πάνω από την πόλη (ανεβαίνεις με τελεφερίκ), και το Ακρωτήριο της Καλής Ελπίδας, περί τα 30 χιλιόμετρα νότια. Εξαιτίας και αυτών των χαρακτηριστικών έγινε τελικά ο δημοφιλέστερος τουριστικός προορισμός στη Νότια Αφρική.

Κατά τα άλλα η πόλη διαθέτει πολλούς σημαντικούς ιστορικούς χώρους και μουσεία που σχετίζονται τόσο με την Αφρική όσο και με την αποικιοκρατία. Κομβικό σημείο είναι το λιμάνι, αλλά και το εξαιρετικό ενυδρείο «Των Δύο Ωκεανών» (Ατλαντικός, Ινδικός).

[Από: <https://www.versustravel.gr/>, με αλλαγές]

1.1 **Να απαντήσεις στις παρακάτω ερωτήσεις, χρησιμοποιώντας ολοκληρωμένες προτάσεις:**

1.1.1 Ποιος είναι ο δημοφιλέστερος τουριστικός προορισμός; (1)

1.1.2 Για τι φημίζεται το Κέιπ Τάουν; (3)

1.1.3 Ποιοι ίδρυσαν την πόλη του Κέιπ Τάουν και πότε την ίδρυσαν; (2)

1.1.4 Ποιος ήταν ο Γιαν βαν Ρίμπεκ και πού εργαζόταν; (2)

1.1.5 Ποιος έγινε ο πρώτος κυβερνήτης του Κέηπ Τάουν; (1)

1.1.6 Ποια είναι τα δύο γνωστότερα γεωγραφικά χαρακτηριστικά της πόλης; (2)

IEB Copyright © 2023

1.2 **Να βρεις τα αντίθετα των παρακάτω λέξεων στο κείμενο:**

1.2.1 δίκαια (1)

1.2.2 πανάσχημη (1)

1.2.3 κατοικημένη (1)

1.2.4 ασήμαντους (1)

1.3 **Να συμπληρώσεις τα κενά με τα παραθετικά των επιθέτων της παρένθεσης στον σωστό τύπο.**

1.3.1 Το Κέηπ Τάουν είναι … μέρος στον κόσμο. (ωραίο) (1)

1.3.2 Η ζωή στο Κέιπ Τάουν είναι … από τη ζωή στο Γιοχάννεσμπουργκ. (ακριβός) (1)

1.3.3 Το Τραπεζοειδές Όρος είναι το … σημείο στο Κέιπ Τάουν. (ψηλός). (1)

1.3.4 … μέρος κοντά στο Κέιπ Τάουν είναι το Ακρωτήριο της Καλής Ελπίδας. (δημοφιλής) (1)

1.3.5 Στο Κέιπ Τάουν μπορείς να επισκεφτείς κάποια από … εστιατόρια στον κόσμο. (καλός) (1)

1.4 **Να συμπληρώσεις τα κενά με τον σωστό τύπο του ρήματος στον Παρατατικό.**

1.4.1 Ο Γιαν βαν Ρίμπεκ … Ολλανδός. (είμαι) (1)

1.4.2 Το Ακρωτήριο της Καλής Ελπίδας … 30 χιλιόμετρα νότια από την πόλη. (βρίσκομαι) (1)

1.4.3 Η πόλη του Κέιπ Τάουν … για την κουζίνα της. (φημίζομαι) (1)

1.4.4 Όταν … τα πρώτα κτίρια στην Πόλη του Κέιπ Τάουν … σκλάβοι από την Ινδονησία και τη Μαδαγασκάρη. (χτίζομαι, μεταφέρομαι) (2)

[25]

IEB Copyright © 2023

ΕΡΩΤΗΣΗ 2 Να διαβάσεις προσεκτικά το παρακάτω κείμενο και να ολοκληρώσεις τις δραστηριότητες που ακολουθούν.

Ο Έλληνας που έμαθε στους Αμερικανούς το παγωτό

Το παγωτό είχε φτάσει στις ΗΠΑ γύρω στα 1700 και το πρώτο παγωτατζίδικο άνοιξε το 1776. Όμως την εποχή εκείνη ήταν ακόμα ένα είδος πολυτελείας που παρασκευαζόταν κυρίως στο σπίτι.

Βέβαια, η ιστορία του παγωτού ξεκινά πολύ νωρίτερα. Γνωρίζουμε ότι στον Μέγα Αλέξανδρο άρεσαν τα φρούτα που είχαν παγώσει από το χιόνι, περιχυμένα με μέλι και ότι ο Μάρκο Πόλο επέστρεψε στην Ιταλία από την Κίνα με μία συνταγή ενός γλυκίσματος που ήταν πάγος αναμεμειγμένος με γάλα.

Οι ιστορικοί πιστεύουν ότι αυτή ήταν η συνταγή που εξελίχθηκε στο παγωτό που ξέρουμε, κάποια στιγμή τον 16ο αιώνα. Κατά το 1660 το παγωτό διατίθεται στο ευρύ κοινό, καθώς ο Φραντσέσκο Προκόπιο ντέι Κολτέλι, από τη Σικελία, προσφέρει στο πρώτο καφέ του Παρισιού μία συνταγή στην οποία ανακατεύει γάλα, κρέμα, βούτυρο και αυγά.

Όμως στις ΗΠΑ ήταν Έλληνας αυτός που έγραψε το δικό του κεφάλαιο στην ιστορία της αμερικάνικης βιομηχανίας του παγωτού.

Ο Τομ Καρβέλ, γεννήθηκε στην Ελλάδα ως Αθανάσιος Καρβέλας και ήταν μόλις 4 ετών όταν η οικογένειά του μετανάστευσε στις ΗΠΑ το 1910. Η οικογένεια, που είχε 7 παιδιά εγκαταστάθηκε στο Κονέκτικατ και μεγαλώνοντας ο Τομ ονειρευόταν να γίνει ντράμερ. Μάλιστα όταν ήταν νέος έπαιζε ντραμς σε ένα συγκρότημα και για να τα βγάλει πέρα δούλευε ως οδηγός. Τα σαββατοκύριακα οδηγούσε ένα φορτηγό παγωτού, το οποίο και έμελλε να του αλλάξει τη ζωή.

Στις 30 Μαΐου του 1934, όταν εορταζόταν στις ΗΠΑ η "Ημέρα Μνήμης", μεγάλη εθνική γιορτή και αργία, χάλασε το φορτηγό που οδηγούσε ο Τομ και έτσι αναγκάστηκε να σταματήσει σε ένα πάρκινγκ στο πλάι του δρόμου, κάπου στη Νέα Υόρκη. Βλέποντας ότι το παγωτό άρχισε να λιώνει, αποφάσισε να το πουλήσει στους περαστικούς. Όταν συνειδητοποίησε ότι το μισολιωμένο παγωτό έγινε ανάρπαστο, ο Καρβέλ αποφάσισε να φτιάξει ένα μηχάνημα με το οποίο μπορούσε να παράγει μαλακό παγωτό, το γνωστό "soft serve".

Τα επόμενα χρόνια πουλούσε το μηχάνημα σε καταστηματάρχες, τους μάθαινε πώς να το χρησιμοποιούν και εισέπραττε δικαιώματα από τις πωλήσεις τους. Λέγεται μάλιστα ότι οι πολύ αυστηροί του όροι τον έκαναν να τσακώνεται μαζί τους πολύ συχνά.

Ο Τομ Καρβέλ πέθανε το 1990 σε ηλικία 84 ετών, όταν η εταιρεία του είχε 700 καταστήματα ανά τις ΗΠΑ.

[Από: <https://www.mihanitouhronou.gr/>, με αλλαγές]

IEB Copyright © 2023

2.1 **Με βάση το παραπάνω κείμενο, να σημειώσεις αν οι παρακάτω προτάσεις είναι Σωστές ή Λάθος.**

2.1.1 Το πρώτο κατάστημα που πουλούσε παγωτά άνοιξε στις ΗΠΑ το 1776. (1)

2.1.2 Τα πρώτα παγωτά στις ΗΠΑ τα πουλούσαν κυρίως από το σπίτι. (1)

2.1.3 Στον Μέγα Αλέξανδρο άρεσε το παγωμένο χιόνι με μέλι. (1)

2.1.4 Ο Μάρκο Πόλο πήγε στην Κίνα με τη συνταγή ενός γλυκού από την Ιταλία. (1)

2.1.5 Ο Φραντσέσκο Προκόπιο ντέι Κολτέλι έκανε στο καφενείο του στη Σικελία το πρώτο παγωτό. (1)

2.1.6 Ο Τομ Καρβέλ πήγε στην Αμερική από την Ελλάδα όταν ήταν μόνο τεσσάρων χρονών. (1)

2.1.7 Το 1934, ενώ εορταζόταν στην Αμερική η "Ημέρα Μνήμης", χάλασε το φορτηγό παγωτού που οδηγούσε ο Τομ. (1)

2.1.8 Ο Τομ άρχισε να πουλάει στους περαστικούς το παγωτό που είχε ήδη αρχίσει να λιώνει. (1)

2.1.9 Ο Τομ αποφάσισε να φτιάξει ένα μηχάνημα που έκανε μαλακό παγωτό. (1)

2.1.10 Ο Τομ Καρβέλ πέθανε όταν ήταν 84 χρονών. (1)

2.2 **Να αντιστοιχίσεις τις παρακάτω λέξεις με τις σημασίες τους.**

2.2.1	επιστρέφω	Α	Κατέχω μια γνώση συνήθως ως αποτέλεσμα μάθησης
2.2.2	αποφασίζω	Β	Ενεργώ παρά τη θέλησή μου
2.2.3	παρασκευάζω	Γ	Κάνω την τελική επιλογή ανάμεσα σε δύο ή περισσότερες δυνατότητες που μου προσφέρονται, ύστερα από σκέψη ή συζήτηση
2.2.4	γνωρίζω	Δ	Έρχομαι πάλι στο μέρος, από το οποίο είχα φύγει
2.2.5	αναγκάζομαι	Ε	Παράγω, φτιάχνω, ετοιμάζω κάτι κυρίως με τη συνένωση, το ανακάτεμα, τη μείξη των διάφορων συστατικών του (5)

IEB Copyright © 2023

2.3 **Να συμπληρώσεις τα κενά με τα επίθετα της παρένθεσης στον σωστό τύπο.**

2.3.1 Οι Αμερικάνοι έγιναν πολύ … όταν άρχισαν να τρώνε παγωτό. (παχύς) (1)

2.3.2 Ήταν … τα σχόλια αυτών που έτρωγαν για πρώτη φορά παγωτό. (ενδιαφέρων) (1)

2.3.3 Η επιτυχία του παγωτού ήταν … (διεθνής) (1)

2.3.4 Όσοι ήθελαν να αγοράσουν παγωτό έπρεπε να σταθούν σε μία … σειρά. (μακρύς) (1)

2.3.5 Μου είναι … οι άνθρωποι που δεν τους αρέσει το παγωτό! (αντιπαθής) (1)

2.4 **Να συμπληρώσεις τα κενά με τις παρακάτω αντωνυμίες :**

κάτι, ό,τι, οποιοδήποτε, όσων, τον ίδιο

2.4.1 Δεν γνωρίζω αν θα μας φέρει παγωτό σήμερα ο Γιώργος. Θα πρέπει να ρωτήσετε … (1)

2.4.2 … παιδί κι αν ρωτήσεις θα σου πει ότι του αρέσει το παγωτό. (1)

2.4.3 Το βλέπω καθαρά ότι … σε απασχολεί. Γιατί δεν τρως λίγο παγωτό; Θα νιώσεις καλύτερα. (1)

2.4.4 Θα σημειώσω τα ονόματα … θέλουν παγωτό για να τους παραγγείλω. (1)

2.4.5 Πες … θέλεις, το καλύτερο παγωτό είναι το καϊμάκι. (1)

[25]

IEB Copyright © 2023

ΕΡΩΤΗΣΗ 3 **Ο Γιώργος και η Μαρία είδαν την παρακάτω αφίσα και πήγαν εκδρομή στο βουνό. Να μελετήσεις προσεκτικά την αφίσα και να απαντήσεις στις παρακάτω ερωτήσεις χρησιμοποιώντας ολοκληρωμένες προτάσεις.**

[Από: <https://facebook.com>]

IEB Copyright © 2023

3.1 Πότε έγινε η διήμερη εκδρομή; (1)

3.2 Ποια ήταν η τιμή της εκδρομής; (1)

3.3 Τι περιλαμβανόταν στην τιμή; (2)

3.4 Τι ρούχα έπρεπε να πάρει κανείς στην εκδρομή αυτή; (2)

3.5 Τι ώρα ήταν η αναχώρηση για την Αθήνα; (1)

3.6 Πού γίνονταν τα μαθήματα σκι; (1)

3.7 Αν ήθελαν να μάθουν πιο πολλές πληροφορίες τι έπρεπε να κάνουν; (2)
[10]

Βαθμοί 60

IEB Copyright © 2023

ΤΜΗΜΑ 2 ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΕΡΩΤΗΣΗ 4 Να διαβάσεις προσεκτικά το παρακάτω γνωστό κείμενο και να απαντήσεις στις ερωτήσεις που ακολουθούν:

ΑΠΟ ΔΟΞΑ ΚΑΙ ΘΑΝΑΤΟ

Χειμώνας. Τα συσσίτια στήνονταν παντού. Ο τόπος ρουφούσε ζωή από μια καραβάνα. Ο πληθυσμός μαζευότανε, ξεχνούσαν κάθε παρελθόν, και περίμεναν στην ουρά. Μ΄ ένα ντενεκεδάκι. Κολλούσαν ψείρα και θερμότητα, ο ένας απ΄ τον άλλον.

Εκείνη την ημέρα θα στηνόταν πρώτη φορά και το συσσίτιο των καλλιτεχνών. Το είχαν βάλει στο Μουσείο. "Πτέρυξ Μυκηναϊκή", σημείωναν τα τόξα που οδηγούσαν στην αίθουσα. Τα μάρμαρα στη μοναξιά πάγωναν περισσότερο και τα σπασμένα τζάμια κουβαλούσανε μέσα το τέλος του Φλεβάρη και τον κάθιζαν σ΄ ανθρώπινα κόκαλα.

Ήρθε το μεσημέρι. Η ώρα που μαζεύει κι απομονώνει μπροστά στο ψωμί όλη την οικογένεια. Τότε έγινε μια ταραχή κι όλοι μετατοπίστηκαν κι ανάμεσά τους πέρασε κάποιος "Ο πρόεδρος", ψιθύρισαν. Ο πρόεδρος σκαρφάλωσε σ΄ ένα τραπέζι και στάθηκε ορθός. Η μάζα άπλωνε από κάτω. Πόσα ανθρώπινα μάτια πήγαν και κόλλησαν σαν στρείδια πάνω του! Είχε ένα σκληρό πρόσωπο. Όλοι τότε κατάλαβαν πως από τη σκληράδα αυτή εξαρτάται το φαΐ τους. Η μαζεμένη μάζα από κάτω ταράχτηκε. "Ας τελειώσει επιτέλους αυτή η ιστορία!" ακούστηκε κάποια φωνή. "Ας τελειώσει επιτέλους!" είπαν κι άλλες φωνές κι ο τόπος γύρω αγριεύτηκε. Ο πρόεδρος φοβέριζε και κουνούσε τα χέρια. "Ν΄ αρχίσομε!" φώναζε η μάζα. "Πεινούμε!" φώναξε ένας. Ο πρόεδρος ξεδίπλωσε ένα χαρτί. Μονομιάς έγινε σιωπή σαν του νεκροταφείου. Στα χέρια, οι ντενεκέδες, σαν κομπολόγια εκρέμονταν. Σαν να ΄βγαινε από στέρνα, μέσα στις γυμνές αίθουσες αντήχησε παράγγελμα:

"Άγγελος Σικελιανός". Ήτανε το πρώτο όνομα. Μια γυναίκα προχώρησε, ξεσκέπασε τον ντενεκέ, της έριξαν δυο κουταλιές. Ήτανε το φαΐ του. Του Άγγελου Σικελιανού. Ύστερα από τους ποιητές πήρανε οι πεζογράφοι. Ύστερα οι γλύπτες. Οι ζωγράφοι. Οι μουσικοί. Και οι χήρες τους. Εβάστηξε τρεις ώρες. Ήρθανε γεροντάκια, που τα είχε λησμονήσει ο κόσμος κι ο χάροντας. Ήρθανε νέες περσινές, κουκουλωμένες με μποξά. Ήτανε χτεσινές δόξες, που ακούμπησαν σε μια γωνιά και ρούφηξαν τον ντενεκέ δημόσια, μπροστά σ΄ όλους, δεν είχανε υπομονή να τον πάνε σπίτι τους. Ήτανε κάποιοι που δεν έδειχναν την παλάμη τους σ΄ άνθρωπο, και την άπλωναν τώρα γυρεύοντας ψωμί, ψωμί. Κι έκοψαν μερικοί καταμεσής το στίχο, για να έρθουν κι όσοι ως τώρα εξέρονταν μόνο μες στα χαρτιά, βλέπονταν στο πρόσωπο.

Εβάστηξε τρεις ώρες. Στην πιο μεγάλη οχλοβοή, που ήταν μπερδεμένοι όλοι σαν το κουβάρι, τρύπωσε ένας ανάμεσα κι έδινε κάτι στα κρυφά. Πέρασε σαν αέρας, δεν πρόλαβε κανείς

IEB Copyright © 2023

να δει. Το ΄χωνε μες σε φούχτες ή όπου αλλού έβρισκε. Το πιάσανε απ΄ τις φούχτες τους, και ήταν εφημερίδα. Ήταν ο μυστικός τύπος της κατοχής. Ποιος τους τον έφερε; Δεν έμαθαν. "Τα μυστικά συνεργεία δουλεύουνε", σκέφτηκε τότε η Πολυξένη, που ήταν κι εκείνη ανάμεσα στους συγκεντρωμένους.

Τον είχε ύστερα τρία χρόνια, η Πολυξένη στον κόρφο της. Τον παράνομο εκείνο τύπο. Μαζί του εκοιμότανε. Τον έχωνε στα στήθια. Ήταν μικρά και φούσκωναν. Ίδρωνε και τον λέρωνε. Τον είχε και τη μέρα που πιάστηκε. Τον ήβρανε. "Μίλησε! Ποιοι είναι οι άλλοι!" "Όχι, δε θα μιλήσω", τους είπε. Δε μίλησε. Μόνο που λιποθυμούσε. Ξυπνούσε κι έπεφτε πάλι σε βύθιση. Από πάνω τη χτυπούσαν. Ήτανε μια νεκρή, που δε θάφτηκε ακόμα και νιώθει φούχτα φούχτα το χώμα που της ρίχνουνε, και τη χώνει όλο πιο βαθιά. Έτσι έμεινε από τότε. Της τσάκισαν το χέρι, κόλλησε στραβά μόνο του, σαν του σκύλου του δρόμου. Κόλλησε μες στη φυλακή. Δεν πειράζει, είπε η Πολυξένη, σάμπως θα μου ξαναχρειαστεί το χέρι μου; Αύριο δεν θα υπάρχω.

Είχε έρθει ύστερα ο Μάρτης. Ήρθε κι εκείνη η μέρα. Αποβραδίς καθένας κοιμήθηκε μοναχός του, την άλλη μέρα βρέθηκαν πολλοί μαζί. Ήταν διαδήλωση. Η πρώτη διαδήλωση. Ήρθανε παρέες παρέες. Όπως πάνε στη λειτουργιά. Πούθε εκινήσανε, πώς χωριστήκανε, εκείνο δεν το ΄δε κανείς. Σπάθες κι αλόγατα παραμονεύανε κι εχθροί τρομεροί με πολυβόλα. Κλείσανε τα μαγαζιά. Δεν τα ΄κλεισαν οι κυβερνήσεις, δε λάβανε κρατική εντολή, τα ΄κλείσαν εκείνοι μοναχοί. Δεν κρέμονταν σημαίες. Έβλεπε η Πολυξένη τον ουρανό, τα σύννεφα, και μια ανθρώπινη μάζα να κινιέται στη γη, σαν χωράφι ανθισμένο, σαν ντάλιες στη βιτρίνα, πού και πού ξάστραφτε ένα χρώμα, πού και πού εμάζευε, σαν φυσαρμόνικα. Πέσανε οι πρώτες πιστολιές. Τότε κινήθηκε απ΄ τη μάζα ένα τμήμα κι έτρεξε. Πέσανε προκηρύξεις, όπως πέφτουνε τα φύλλα στους κήπους το φθινόπωρο. Ο πρώτος ήλιος της χρονιάς φώτισε μια σημαία. Μια μόνη σημαία που έτρεχε. Όλος ο κόσμος γύρω προσήλωσε το μάτι του στο χέρι που τη σήκωνε. Του ΄λειπαν τα δυο δάχτυλα. Ένας δίπλα μουρμούριζε: "Οι εξόριστοι, οι εξόριστοι!" Έτρεχε η Πολυξένη μαζί μ΄ όλους που τρέχανε, έβλεπε τη σημαία, τα δάχτυλα που ελείπανε, ήτανε ο Αιμίλιος. Πέφτανε οι πιστολιές. "Οι εξόριστοι, οι εξόριστοι!" είπανε πάλι δίπλα της. Έβλεπε η Πολυξένη τα κορμιά που κυλήσανε, έβλεπε τον Αιμίλιο, γέμιζε το ένα μάτι της με χαρά, το άλλο τρόμο, πέρναγαν τότε δίπλα σε ζαχαροπλαστείο, μύριζε βανίλια άλλοτε, και τώρα μύριζε αίμα ο τόπος.

Σήκωσαν τους πρώτους νεκρούς. Δεν ήξερες ποιοι σου έδεναν, άγνωστοι, τις πληγές σου. Ήταν μες στο πλήθος κι ανάπηροι που τρέχανε, ήτανε και κουτσοί με τόσες κουτσαμάρες, που ποτέ δεν ταιριάζουνε, στο ρυθμό ούτε στο βλέμμα, και τώρα ταίριαζαν κι αυτοί μέσα στο ίδιο κύμα. Έτρεχε η Πολυξένη γύριζε δίπλα κι έβλεπε. Είχαν έρθει εκείνοι οι παλιοί, οι γνώριμοί της, απ΄ τα

IEB Copyright © 2023

λασπόσπιτα, απ΄ τα τέρματα, όσοι κάνανε τον πόλεμο, και τώρα τη διαδήλωση, όσοι είχανε λογαριασμούς από τη Μικρασία, όσοι είχανε δολοφονημένους από δέκα πολέμους πατέρες, παιδάκια με δίχως βρακί, φοιτητές χωρίς θρανίο, κοπέλες με διπλή καρδιά, κι απάνω απ΄ όλους έβλεπε η Πολυξένη έναν Αιμίλιο, μια δική της αγάπη που σκόνταφτε, μα έμενε όρθιος.

Πέσανε ομοβροντίες, φώναξαν κάτι που έμοιαζε με "Λευτεριά" κι εσκόρπισαν. Κρύφτηκε η Πολυξένη στα σοκάκια κι έφευγε. Οι δρόμοι είχαν γίνει φιλικοί εκείνη τη μέρα. Οι διαβάτες, δικοί σου. Τρίξανε πάλι οι μεντεσέδες του νεκροτομείου κι εμπήκαν πάλι τα πτώματα. Τα πρώτα της Αντίστασης. Τα προηγούμενα ήτανε της Πείνας. Άρχιζε καινούρια σειρά.

Όταν σκόρπισε η διαδήλωση, έφυγαν, μα δε χώρισαν. Δε χάθηκαν όπως τότε, σ΄ εκείνη την κηδεία που ήταν σαν το θέατρο που σκολά, και σκορπίζεις. Ήταν τώρα δεμένοι με κλωστές ψιλές, στερεές. Πόσοι την ίδια ώρα, σ΄ άλλα μέρη, σ΄ άλλη γη…

Κοντά πριν φτάσει σπίτι της, ήταν μέρα λιακάδα, ίσως η πρώτη της χρονιάς, κι ένας μεγάλος στρατηγός έβγαζε τρεις σκύλους περίπατο. Περπάταγαν μαζί, μπρος αυτός, πίσω εκείνοι. Κοίταξε η Πολυξένη με τα δυο τρύπια μάτια της από δόξα και θάνατο, κι είδε την πρώτη απόσταση της εποχής που χώριζε τους εχθρούς απ΄ τους φίλους.

Σκεφτότανε τώρα, ανάσκελα, στης φυλακής τα σίδερα, με το σπασμένο χέρι της: "Τι καιρός, πόσα χρόνια και να μην έχει τελειωμό!"

Μέλπω Αξιώτη

4.1 Στο απόσπασμα της Μέλπως Αξιώτη "Από Δόξα και Θάνατο" περιγράφονται δύο συγκεντρώσεις στην Αθήνα τον καιρό της Κατοχής. Ποιες είναι αυτές; (2)

4.2 Τι κρατούσαν οι άνθρωποι όσο περίμεναν στην ουρά; (1)

4.3 Ποια είναι η ώρα που μαζεύει και απομονώνει μπροστά στο ψωμί όλη την οικογένεια; (1)

4.4 Ποιος πήρε το φαγητό του Άγγελου Σικελιανού; (1)

4.5 Τι ήταν αναγκασμένοι οι καλλιτέχνες να κάνουν για να εξασφαλίσουν το φαγητό του συσσιτίου; (2)

4.6 Πότε μοιράστηκε ο μυστικός τύπος της Κατοχής; (1)

4.7 Πόσον καιρό κράτησε πάνω της η Πολυξένη τον μυστικό τύπο της Κατοχής; (1)

4.8 Ποιος κρατούσε σημαία στη διαδήλωση; (1)

4.9 Πού κρύφτηκε η Πολυξένη; (1)

4.10 Ποιους έβγαζε περίπατο ο στρατηγός; (1)

IEB Copyright © 2023

4.11 Γιατί αναφέρει η συγγραφέας ότι δεν χρειάστηκε να δοθούν οδηγίες για να κλείσουν τα μαγαζιά κατά τη διάρκεια της διαδήλωσης; (3)

4.12 Να σημειώσεις ποια από τις δύο επιλογές που δίνονται είναι η σωστή:

4.12.1 Το συσσίτιο των καλλιτεχνών έγινε …

A στο Μουσείο
B στον δρόμο.

4.12.2 Στη διαδήλωση …

A υπήρχαν πολλές σημαίες.
B υπήρχε μία μόνη σημαία.

4.12.3 Στη διαδήλωση …

A έπεσαν λουλούδια.
B έπεσαν πιστολιές.

4.12.4 Το ζαχαροπλαστείο παλιά μύριζε …

A βανίλια.
B αίμα.

4.12.5 Οι διαδηλωτές φώναξαν …

A Αέρα.
B Λευτεριά. (5)

[20]

IEB Copyright © 2023

ΕΡΩΤΗΣΗ 5 Να διαβάσεις προσεκτικά το παρακάτω γνωστό ποιήμα και να απαντήσεις στις ερωτήσεις που ακολουθούν:

ΙΘΑΚΗ

Σαν βγεις στον πηγαιμό για την Ιθάκη,
να εύχεσαι να ΄ναι μακρύς ο δρόμος,
γεμάτος περιπέτειες, γεμάτος γνώσεις.
Τους Λαιστρυγόνας και τους Κύκλωπας,
τον θυμωμένο Ποσειδώνα μη φοβάσαι,
τέτοια στον δρόμο σου ποτέ σου δε θα βρεις,
αν μέν΄ η σκέψις σου υψηλή, αν εκλεκτή
συγκίνησις το πνεύμα και το σώμα σου αγγίζει.
Τους Λαιστρυγόνας και τους Κύκλωπας,
τον άγριο Ποσειδώνα δεν θα συναντήσεις,
αν δεν τους κουβανείς μες στην ψυχή σου,
αν η ψυχή σου δεν τους στήνει εμπρός σου.

Να εύχεσαι να ΄ναι μακρύς ο δρόμος.
Πολλά τα καλοκαιρινά πρωιά να είναι
που με τι ευχαρίστηση, με τι χαρά
θα μπαίνεις σε λιμένας πρωτοϊδωμένους·
να σταματήσεις σ΄ εμπορεία Φοινικικά,
και τες καλές πραμάτειες ν΄ αποκτήσεις,
σεντέφια και κοράλλια, κεχριμπάρια κι εβένους
και ηδονικά μυρωδικά κάθε λογής,
όσο ημπορείς πιο άφθονα ηδονικά μυρωδικά·
σε πόλεις Αιγυπτιακές πολλές να πας,
να μάθεις και να μάθεις απ΄ τους σπουδασμένους.

Πάντα στον νου σου να ΄χεις την Ιθάκη.
Το φθάσιμόν εκεί είν΄ ο προορισμός σου.
Αλλά μη βιάζεις το ταξίδι διόλου.
Καλύτερα χρόνια πολλά να διαρκέσει·
και γέρος πια ν΄ αράξεις στο νησί,
πλούσιος με όσα κέρδισες στον δρόμο,
μη προσδοκώντας πλούτη να σε δώσει η Ιθάκη.

IEB Copyright © 2023

Η Ιθάκη σ΄ έδωσε τ΄ ωραίο ταξίδι.

Χωρίς αυτήν δεν θα ΄βγαινες στον δρόμο

Άλλα δεν έχει να σε δώσει πια.

Κι αν πτωχική τη βρεις, η Ιθάκη δεν σε γέλασε.

Έτσι σοφός που έγινες, με τόση πείρα,

ήδη θα το κατάλαβες η Ιθάκες τι σημαίνουν.

Κ. Π. Καβάφης

5.1 Να σημειώσεις ποια από τις δύο επιλογές που δίνονται είναι η σωστή:

5.1.1 Το ταξίδι στην Ιθάκη είναι ένα ταξίδι …

A γυρισμού
B πηγαιμού.

5.1.2 Η Ιθάκη του Καβάφη συμβολίζει …

A το σκοπό που βάζει ο κάθε άνθρωπος στη ζωή του.
B τα ταξίδια που θέλει να κάνει ο κάθε άνθρωπος στη ζωή του.

5.1.3 Το ταξίδι στην Ιθάκη πρέπει να είναι γεμάτο …

A γνώσεις.
B προβλήματα.

5.1.4 Ο ταξιδιώτης …

A πρέπει να φοβάται τους Λαιστρυγόνες.
B δεν πρέπει να φοβάται τους Λαιστρυγόνες.

5.1.5 Ο ταξιδιώτης …

A δεν πρέπει να βιαστεί να τελειώσει το ταξίδι του.
B πρέπει να βιαστεί να τελειώσει το ταξίδι του.

5.1.6 Ο ταξιδιώτης πρέπει να μάθει

A από τους δασκάλους του
B από τους σπουδασμένους (6)

5.2 Ποιος ήταν ο Ποσειδώνας που αναφέρεται στον πέμπτο στίχο και τι συμβολίζει; (3)

5.3 Τι πρέπει να αποκτήσει ο Καβαφικός ταξιδιώτης σύμφωνα με τον έκτο και τον έβδομο στίχο της δεύτερης στροφής; (5)

5.4 Τι πρέπει να έχει πάντα στο νου του ο καβαφικός ταξιδιώτης και γιατί; (3)

5.5 Ο ποιητής στον τελευταίο στίχο αναφέρεται στις "Ιθάκες" γιατί νομίζεις ότι χρησιμοποιεί αυτόν τον πληθυντικό; (3)

[20]

Βαθμοί 40

Σύνολο 100 βαθμοί

IEB Copyright © 2023